

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
комунального закладу «Борзнянський ліцей»
Чернігівської обласної ради**

19.05.2025

м. Чернігів, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 19.05.2025 групою НПМ здійснено відвідування Комунального закладу «Борзнянський ліцей» Чернігівської обласної ради (далі – Заклад, Ліцей).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Гиря Марина Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Шумна Лариса Петрівна, Представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернігівській області;

Жмака Ірина Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Гавриль Олена Анатоліївна, представник громадської організації, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Перегида Катерина Михайлівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Відвідування Закладу відбувалося вперше.

Ліцей розташований за адресою: вул. Красносільського, буд. 3, м. Борзна, Ніжинський р-н, Чернігівська обл., 16400.

Керівництво:

Майстат Надія Григорівна – керівник Ліцею.

Відповідно до Статуту Ліцею (далі – Статут), погодженого наказом Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації від 14.01.2020 та затвердженого Управлінням комунального майна Чернігівської обласної ради від 05.02.2020 № 31 Ліцей є закладом загальної середньої освіти, який має у своєму складі інтернат з повним державним утриманням дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та/або частковим утриманням дітей, які потребують соціальної допомоги, основним видом діяльності якого є освітня діяльність у сфері загальної середньої освіти.

Ліцей є об'єктом права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Чернігівської області.

Від імені територіальних громад області функції Власника Ліцею виконує Чернігівська обласна рада (далі - Власник).

Відповідно до делегованих Власником повноважень Ліцей перебуває в управлінні Чернігівської обласної державної адміністрації та знаходиться у

підпорядкуванні Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації.

Головною метою Ліцею є забезпечення реалізації права дітей, які потребують соціальної допомоги, на здобуття повної загальної середньої освіти, у тому числі понад державний освітній мінімум та здійснення профільної підготовки.

У структурі Ліцею функціонують: початкова школа (I ступінь, забезпечує початкову освіту); гімназія (II ступінь, забезпечує базову середню освіту); ліцей (III ступінь, забезпечує профільну середню освіту).

Заклад розрахований на одночасне перебування 300 вихованців. До Закладу зараховано 307 учнів, з них: 8 – діти з інвалідністю, 10 – діти з числа внутрішньо переміщених осіб, 14 дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, 15 – діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування (у 3 дітей-сиріт опікуном є директор Закладу, 10 – влаштовані під опіку, піклування), 1 – з особливими освітніми потребами, 7 дітей – навчаються дистанційно.

Із загальної кількості дітей 27 вихованців зараховано на цілодобове утримання.

На кожну дитину-сироту, дитину, позбавлену батьківського піклування, заведена особова справа. При вибірковій перевірці особових справ дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлено, що вони ведуться відповідно до вимог Порядку ведення особової справи дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, затвердженого наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 18.11.2008 № 4591.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, отримують одяг, взуття та грошове забезпечення відповідно до чинного законодавства. Керівництво Закладу активно сприяє встановленню контактів таких дітей із кандидатами в усиновлювачі. Слід зазначити, що у 2024 році двоє вихованців були усиновлені громадянами України.

Згідно зі штатним розписом Закладу, затверджено 132 шт.од.: педагогічних працівників – 63,5 шт.од.; спеціалістів – 17,0 шт.од.; молодший обслуговуючий персонал – 51,5 шт.од. До штату входить посада соціального педагога, яка передбачає 1 штатну одиницю. На день відвідування зайнято 0,5 ставки соціального педагога, інша 0,5 шт.од. залишається вакантною.

Фактично у Закладі працює 53 педагогічних працівників. Мають педагогічні звання «вчитель-методист» – 2 особи; «старший вчитель» – 6; «відмінник освіти» – 4.

Проживання дітей у ліцеї здійснюється відповідно до Положення про учнівський пансіон Ліцею, затвердженого наказом директора Ліцею від 02.09.2024 № 90, яке регламентує умови, порядок, правила перебування, а також права та обов'язки учнів, що мешкають у пансіоні.

У гуртожитку, де проживають учні на цілодобовому перебуванні, облаштовано медичний кабінет, ізолятор, кабінет безпеки, ІКТ-кабінет, спортивну залу, сенсорну кімнату, кімнати для відпочинку, бібліотека, музей,

навчальні кабінети для учнів початкових класів, а також дві кімнати, призначені для сушіння взуття (фото 1- 6).

Спальні кімнати чисті, відремонтовані, комфортні, з дотриманням належного повітряно-теплого режиму. Укомплектовані необхідними меблями: ліжками, письмовими столами, шафами, тумбами для зберігання особистих речей і засобів гігієни. У деяких спальних кімнатах Закладу розташовано 6 ліжок, однак, за інформацією керівництва та підписами на комодах і ліжках, у кожній кімнаті проживає не більше чотирьох дітей, що свідчить про забезпечення належних умов проживання.

По всьому Закладу забезпечено питний режим: наявні кулери з водою та одноразові стаканчики (фото 7).

Постільна білизна виглядає охайно і підтримується в належному стані. Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, отримують одяг, взуття, грошове забезпечення відповідно до вимог чинного законодавства. З метою індивідуалізації особистий одяг дітей промарковано (фото 8).

Для забезпечення навчального процесу Ліцей має навчальний корпус з спортивною та актовою залами, а також навчальними класами з необхідним обладнанням. (фото 9-12).

Їдальня Ліцею розташована в окремій будівлі та включає харчоблок і обідню залу на 250 місць. У Закладі організовано п'ятиразове харчування для дітей відповідно до Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 305.

Харчоблок оснащено холодильним і технологічним обладнанням, маркованим посудом, окремими приміщеннями для зберігання продуктів та обробки сировини. В наявності – меню-розклад, денне меню, картотеки страв та журнали обліку (фото 13-16).

Працівники харчоблоку проходять медогляди, санітарні книжки наявні.

Вартість харчування на одну дитину становить 147,68 грн на день.

Видатки на утримання однієї дитини на один місяць складають 24 555 грн.

Медичне обслуговування дітей у Ліцеї організовано та забезпечено кваліфікованим медичним персоналом. До складу медичного персоналу входять: медична сестра (1,0 штатна одиниця), медична сестра з дієтичного харчування (1,0 штатна одиниця), лаборант (1,0 штатна одиниця).

Відповідно до встановлених норм, діти проходять медичний огляд один раз на рік, а діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, оглядаються двічі на рік.

Медичним персоналом організовано належне зберігання медикаментів, ведеться контроль за термінами придатності.

У гуртожитку функціонує ізолятор, який включає дві кімнати, розраховані на 6 ліжко-місць. Приміщення оснащено кухнею, санвузлом та ванною кімнатою (фото 17-20).

У Закладі облаштовано найпростіше укриття загальною площею 326,15 м², розраховане на перебування 376 осіб (Акт оцінки від 11.10.2024). Приміщення забезпечене необхідними умовами: облаштовані місця для сидіння та сну, встановлено рукомийник, два унітази, діє система примусової та природної вентиляції. Укриття забезпечене запасами питної води, продуктами тривалого зберігання, електропостачанням та освітленням, має два виходи.

У приміщенні навчального корпусу розміщено інформаційний стенд, де в доступній формі представлено інформацію про права й обов'язки дітей, а також зазначено контактні дані відповідальних осіб та гарячої лінії, куди можна звертатися у разі порушення прав.

Групою НПМ проведено бесіди з 23 дітьми. Встановлено, що вихованці добре соціалізовані, відкриті до спілкування та охоче йдуть на контакт. Діти доглянуті, з охайним зовнішнім виглядом.

Повідомлень або скарг щодо неналежного поводження, застосування жорстоких або таких, що принижують гідність, методів виховання з боку працівників Закладу не зафіксовано.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (статті 16, 27 Конвенції ООН про права дитини, стаття 48 Конституції України).

1. Під час відвідування групою НПМ було встановлено невідповідність фактичного постачання продукції умовам договору № 2/1551-25 від 27.12.2025. Згідно з договором передбачено постачання пастеризованого молока питного жирністю 2,5–2,6%, фасованого по 0,8–1 кг, із терміном зберігання 3–7 днів, тричі на тиждень.

Фактично використовується ультрапастеризоване молоко з терміном придатності до трьох місяців (фото 21–24) та накладними на постачання від 05.02.2025, 17.02.2025, 05.03.2025, 14.03.2025, 03.04.2025, 15.04.2025, 05.05.2025, 13.05.2025, 19.05.2025, 20.05.2025 (Додаток 1).

Вказані факти свідчать про порушення постачальником умов зазначеного договору, а також про неналежне виконання замовником обов'язку з приймання продукції, що не відповідає умовам, визначеним у пункті 6.1.2 зазначеного договору.

Порушення права на захист і піклування (стаття 3 Конвенції ООН про права дитини).

2. Групою НМП встановлено, що в Ліцеї заповнено лише 0,5 ставки соціального педагога, що є порушенням статті 3 Конвенції ООН про права дитини, оскільки не забезпечує дітям належної уваги, захисту та піклування і не гарантує необхідного кадрового забезпечення для повноцінного соціально-педагогічного супроводу дітей.

Водночас адміністрація Закладу повідомила, що звернулася до центру зайнятості з метою пошуку спеціаліста на заміщення вакантної посади соціального педагога (фото 25).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 23 Конвенції ООН про права дитини, стаття 49 Конституції України).

3. Групою НМП встановлено, у Ліцеї відсутня ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики. Така діяльність суперечить вимогам пункту 15 частини 1 статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», постанови Кабінету Міністрів України від 02.03.2020 № 285 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики».

Разом з тим адміністрацією Ліцею надано документи щодо проведення роботи з метою отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики.

4. У порушення статті 26 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» у 2024 році діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, не оздоровлювалися. Водночас, за інформацією керівництва Ліцею, досягнуто домовленостей з благодійною організацією щодо оздоровлення 5 дітей, зокрема трьох, які перебувають під опікою директора Ліцею, та двох, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (статті 16, 27 Конвенції ООН про права дитини, стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

5. У порушення вимог пункту 8.4.2.4. ДБН В.2.2 – 40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» на сходах при вході до будівлі Закладу та всередині відсутні попереджувальні тактильні смуги по ширині проходу (плити з конусоподібними випуклостями) або контрастне кольорове маркування; пороги дверей не виділені контрастною стрічкою (фото 26).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації:

1.1. Вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав вихованців, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності.

1.2. Сприяти заповненню вакантної 0,5 шт.од. соціального педагога.

2. Комунальному закладу «Борзнянський ліцей» Чернігівської обласної ради:

2.1. Вжити заходів для усунення недоліків, виявлених під час відвідування.

2.2. Здійснювати постійний контроль за дотриманням умов постачання молока відповідно до договору про закупівлю.

2.3. Привести приміщення навчального корпусу та гуртожитку відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

2.4. Керівнику Ліцею забезпечити особистий контроль за підготовкою документів для отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики.

2.5. Заповнити вакантну 0,5 шт.од. соціального педагога.

3. Державна аудиторська служба України:

3.1. У межах компетенції, відповідно до статті 8 Закону України «Про публічні закупівлі» вжити заходів фінансового контролю щодо закупівель продуктів харчування в Закладі.

Додаток: фотоматеріали на 4 арк.

Керівник групи НПМ

**Головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

Марина ГИРЯ

Фотоматеріали**Фото 1****Фото 2****Фото 3****Фото 4****Фото 5****Фото 6****Фото 7****Фото 8**

Фото 9

ФОТО 10

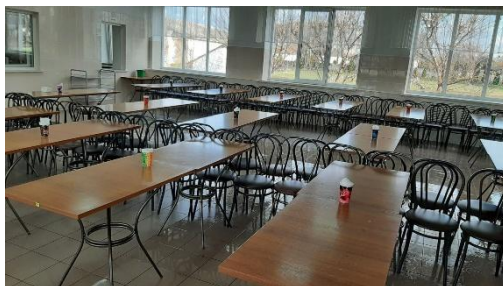
Фото 11

Фото 12

Φοτο 13

Φοτο 14

Φοτο 15

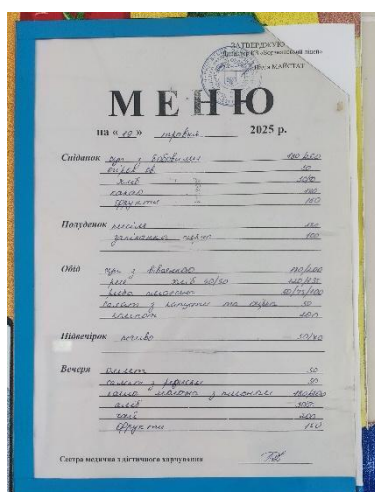

Photo 16

Фото 17

Фото 19

Фото 21

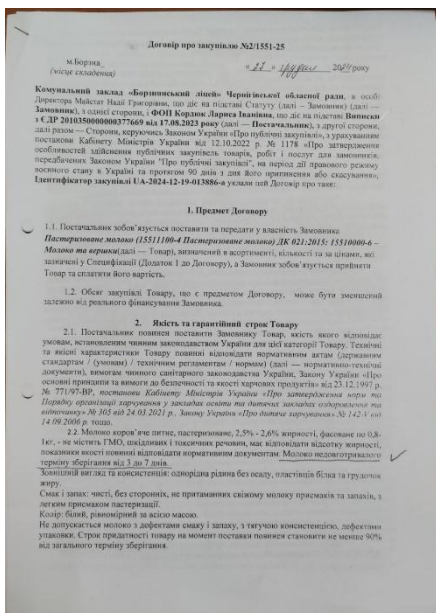

Фото 18

Фото 20

Фото 22

